

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 19/2004 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag till rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (förordningen om landsbygdsutveckling)

Statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag till rådets förordning om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken (finansieringsförordning för GJP)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 15 oktober 2004 statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag (förordningen om landsbygdsutveckling) (U 51/2004 rd) och statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag (finansieringsförordning för GJP) (U 52/2004 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande till stora utskottet.

- direktör Tapio Kytölä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf
- ordförande Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf
- specialforskare Jyrki Niemi, Lantbruksekonomiska forskningsanstalten.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- finansministeriet
- Finlands Kommunförbund.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Kari Valonen, jord- och skogsbruksministeriet
- budgetråd Rauno Lämsä, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jussi Yli-Lahti, inrikesministeriet

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare behandlat ärendet med beteckningen E 91/2004 rd.

Utskottet beslutade den 12 november 2004 behandla ärendena U 51/2004 rd och U 52/2004 rd tillsammans.

STATSRÅDETS SKRIVELSER

Kommissionens förslag i huvuddrag

1 Förslaget till rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden (U 51/2004 rd)

I enlighet med artikel 37 i fördraget antog Europeiska kommissionen den 14 juli 2004 ett förslag till rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. I förslaget fastställs allmänna regler för gemenskapens stöd för landsbygdsutveckling som finansieras via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (nedan fonden för landsbygdsutveckling).

Som ett led i hela det ekonomiska rambygget föreslår kommissionen att nästan all finansiering till landsbygdsutveckling samlas i den nya fonden för landsbygdsutveckling. För tillfället finansieras landsbygdsutvecklingen från flera olika källor, inte minst via underrubrik 1b under jordbrukets huvudtitel i budgeten, via strukturfonderna enligt mål 1-programmen och via gemenskapsinitiativet LEADER.

Kommissionen föreslår att åtgärderna för landsbygdsutveckling indelas i tre tematiska inriktningar:

- 1) utveckling av konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket
- 2) främjande av miljön och landsbygden med hjälp av markanvändningsformer
- 3) diversifiering av näringsverksamheten och bra livskvalitet på landsbygden.

Åtgärder typ LEADER kan dessutom genomföras inom alla tre.

Den första inriktningen omfattar bl.a. stöd till unga jordbrukare, förtidspensionering, utbildning och rådgivning för jord- och skogsbruksproducenter, investeringsstöd, stöd för kvalitetsystem för och marknadsföring av livsmedel och skogsförbättringsåtgärder. Den andra inriktningen omfattar bl.a. stöd till mindre gynnade områden, stöd till Natura 2000-områden, stöd för miljövänligt jordbruk och djurskydd samt stöd till skogsmark. Den tredje inriktningen omfattar

bl.a. diversifiering av landsbygdsnäringar, stöd för att starta mikroföretag, utveckling av turismen och trygghet av den grundläggande servicen för befolkningen på landsbygden. Vad som ska ingå i landsbygdsutveckling slås fast genom nationella beslut i samband med beredningen av programmet för landsbygdsutveckling.

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna avsätter minst 15 % av sitt EU-stöd för den första inriktningen, 25 % för den andra och 15 % för den tredje. Alla tre tematiska inriktningar kan omfatta åtgärder typ LEADER och 7 % av gemenskapens medfinansiering bör reserveras för verksamheten. För verksamhet typ LEADER föreslås dessutom en reserv på 3 % som delas ut i slutet av programperioden.

Arbetet med att lägga upp de program för landsbygdsutveckling som ska tillämpas från och med 2007 börjar med diskussioner på europeisk nivå om strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling. Det blir kommissionens uppgift att skissera dem i ett dokument. Rådet godkänner de slutliga riktlinjerna efter att ha hört Europaparlamentet. Därefter gör medlemsstaterna upp egna nationella strategier och program för landsbygdsutveckling. Programmen bör vara förenliga med de strategiska valen.

2 Förslaget till rådets förordning om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken (U 52/2004 rd)

Europeiska kommissionen antog den 14 juli 2004 utifrån artikel 37 i EG-fördraget ett förslag till rådets förordning om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom förslaget upprättas en enhetlig rättslig ram för finansiering av åtgärder enligt den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) och politiken för landsbygdsutveckling under finansieringsperioden 2007—2013. Den föreslagna förordningen ersätter rådets förordning (EG) nr 1258/1999 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken och rådets förordning (EG) nr 2040/2000 om budgetdisciplin.

Genom förordningen inrättas två fonder, Europeiska garantifonden för jordbruket (engelsk förkortning: EAGF, nedan kallad "garantifonden") och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (engelsk förkortning: EAFRD, nedan kallad "fonden för landsbygdsutveckling"). Garantifonden ska finansiera åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken och fonden för landsbygdsutveckling åtgärderna inom ramen för politiken för landsbygdsutveckling. Förordningen bestämmer vilken typ av åtgärder fonderna får finansiera. Meningen har varit att bestämmelserna om de olika fonderna ska ligga så nära varandra som möjligt, men åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken och politiken för landsbygdsutveckling är så pass olika att det har lett till att bestämmelserna skiljer sig från varandra i viss mån. Det finns en separat fond för åtgärder inom fiskeripolitiken.

EAGF

Europeiska garantifonden för jordbruket finansierar kostnaderna för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Motsvarande bestämmelser för den pågående finansieringsperioden (2000—2006) ingår i rådets förordning (EG) nr 1258/1999.

EAFRD

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ska finansiera utgifterna för de program för landsbygdsutveckling som godkänns med stöd av rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling (KOM (2004) 490 slutlig). Under den innevarande finansieringsperioden (2000—2006) finansieras motsvarande utgifter för landsbygdsutveckling genom utvecklingssektionen och garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Sektionernas förfaranden i fråga om finansieringen bygger på rådets förordningar (EG) nr 1260/1999 och 1258/1999.

Huvudparten av förfarandena för finansiering genom fonden för landsbygdsutveckling påminner om strukturfondsförfarandena för den pågående finansieringsperioden 2000—2006 (rådets

förordning (EG) nr 1260/1999 och bestämmelser som antagits med stöd av den) och den kommande finansieringsperioden 2007—2013 (Förslag till rådets förordning om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden (KOM (2004) 492 slutlig), nedan kallat förslaget till allmän förordning om strukturfonderna).

Regeringens ståndpunkt (i huvuddrag)

U 51/2004 rd

Finland anser det viktigt att stärka den s.k. andra pelaren inom EU:s jordbrukspolitik, dvs. landsbygdsutvecklingen.

Finland understöder kommissionens förslag om att i den nya landsbygdsfonden samla finansieringen av landsbygdsutveckling under under rubrik 1b under huvudtiteln jordbruk, finansiering av landsbygdsutveckling på mål 1-områden, hela finansieringen av gemenskapsinitiativet LEADER (inte bara hälften så som kommissionen föreslagit) samt beloppet av finansiering av landsbygdsutveckling i de tio nya medlemsstaterna samt det belopp som anvisats Bulgarien och Rumänien. Finland anser att landsbygdsutvecklingspolitiken bör anvisas mera resurser än vad kommissionen föreslagit. Finland föreslår ett tillägg om 10 % till den nivå som kommissionen föreslagit.

För Finland är det viktigt att finansieringen av de omfattande miljöstöds- och kompensationsbidragsordningar som fungerat bra under den nuvarande programperioden säkerställs under nästa programperiod i enlighet med nuvarande praxis. Kommissionens kriterier för fördelningen av medlen för landsbygdsutveckling kan i princip understödjas. Finland har dock utgått från att man vid fördelningen av medlen för landsbygdsutveckling också bör ta hänsyn till naturbetingade förhållanden (torrt/kallt klimat osv., skördenivåer m.m.), områdets perifera läge, områdets landsbygdskaraktär (med bl.a. bosättning, näringsstruktur och andra socioekonomiska mätare som måttstock), gles bebyggelse samt

avstånd eller närhet från de centrala marknadsområdena i Europa. Det är viktigt att nivån på den finansiering för landsbygdsutveckling som Finland får (landsbygdsfinansieringen i anknytning till det nuvarande mål 1-programmet medräknad) behålls på minst den nuvarande nivån även under nästa period. Också de regioner i norra och östra Finland som fastställts i anslutningsfördraget bör kunna dra nytta av de medel som enligt artikel 70.1 i förordningen om landsbygdsutveckling ska anvisas för konvergensregioner.

Finland anser att åtgärderna för landsbygdsutveckling bör ses över i mitten av ramperioden och att åtgärderna och användningen av medlen bör preciseras efter det. Då kan man också precisera den specifika fördelningen av anslag mellan medlemsstaterna.

Kommissionens förslag om att medlemsstaterna ska reservera en bestämd fast procent av EU-finansieringen för finansiering av var och en av de tre politikriktningarna gör programförandet alltför stelt.

Finland anser att kommissionens förslag om miljöstödet är oklart när det gäller frågan om huruvida det är tillåtet att i miljöstöd utöver de faktiska kostnaderna och inkomstbortfallet också betala incitament till jordbrukarna med tanke på miljövänliga åtgärder.

Med tanke på möjligheten att bevara nivån på miljöskyddet är det mycket viktigt att incitamentelementet kvarstår.

Finland förespråkar ett mera strategiskt grepp i programplaneringen, vilket också skulle förenkla förvaltningen och skapa klarhet i medlemsländernas och kommissionens ansvar. Gemenskapens roll bör dock stå i proportion till EU:s medfinansiering. Förvaltningen får inte medföra en oproportionell belastning för små program. Det ansvar för administration, kontroll, övervakning och utvärdering som överförs till medlemsstaterna är onödigt tungt. Som exempel kan nämnas den årliga utvärderingen av programmen.

När det gäller skogsbruket kan Finland godta miljöåtgärder och åtgärder som avser rekreation och hållbar användning när åtgärderna främjar

en livskraftig landsbygd. Med beaktande av att skogsbruket är en marknadsorienterad näring bör stöd inte riktas till åtgärder som snedvrider konkurrensen. Finland kan inte godkänna stödjande av åtgärder som ska realiseras över en kort tid, t.ex. stödjande av snabbväxande odlingar på kort sikt eller stödjande av avverkning. Finland kan inte godkänna stödjande av beskogning av statsägda jordbruksmarker, om planteringarna har virkesproduktiva mål.

U 52/2004 rd

Finland förhåller sig i princip positivt till kommissionens förslag. Finland stöder förslaget att inrätta två separata fonder, av vilka den ena koncentrerar sig på finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken och den andra på finansiering av politiken för landsbygdsutveckling. Särdragen i åtgärderna för landsbygdsutveckling har mestadels beaktats i bestämmelserna om fonden för landsbygdsutveckling. Finland stöder tillämpningen av N+2-regeln på åtgärder för landsbygdsutveckling och välkomnar de föreslagna förenklingarna och bestämmelser om budgetdisciplin i förordningen.

Förslaget innehåller emellertid problematiska inslag för Finlands del:

När det gäller fonden för landsbygdsutveckling är det med undantag av de s.k. kompletterande åtgärderna fråga om åtgärder som tidigare finansierades genom strukturfonderna. Därmed bör bestämmelserna i fråga om grunder och innehåll motsvara de förfaranden för den kommande finansieringsperioden 2007—2013 som anges i förslaget till allmän förordning om strukturfonderna. Finland anser att bestämmelserna i förslaget bör harmoniseras med förslaget till allmän förordning om strukturfonderna bl.a. när det gäller ansvaret för att ersätta stödmottagarnas utgifter genom fullständig utbetalning av den offentliga finansieringsandelen och de tillhörande förfarandena, förfarandena när det gäller utgiftsdeklarationer, grunderna och förfarandena för minskning och inställande av mellanliggande betalningar, ytterligare utredningar på grund av oegentligheter, grunderna och förfaran-

dena för finansiella korrigeringar och förvaring av handlingar. En sådan harmonisering skulle göra det möjligt att undvika behov av tilläggsresurser till följd av separata förfaranden.

Enligt kommissionens förslag kan gemenskapsfinansiering användas endast för utgifter som går genom det utbetalande organet. Landsbygdsutveckling baserad på projektarbete finansieras dels av gemenskapen, dels nationellt. Kommunernas andel och annan offentlig icke-statlig finansiering kommer inte att betalas till stödmottagarna genom det utbetalande organet. Finland anser att detta förfarande måste tillåtas även under den kommande finansieringsperioden.

Vidare menar Finland att det är rådet, inte kommissionen som ska besluta om eventuella nedskärningar av direktstöden i syfte att man ska hållas inom garantifondens nettoanslag.

Dessutom är det en alltför sträng regel att finansieringen helt dras in när tidsfristerna för utbetalning överskrids för garantifondens del, menar Finland. Enligt de gällande reglerna dras en viss del av gemenskapsfinansieringen in beroende på hur mycket tiderna överskrids.

Finland anser också att villkoren och förfarandena för minskning och inställande av utbetalningar från garantifonden bör anges exakt i förslaget, så att kommissionens och medlemsstatens rättigheter och skyldigheter framgår tillräckligt klart.

Finland godkänner inte att finansiella korrigeringar i fråga om garantifonden ska kunna sträcka sig 36 månader tillbaka i tiden från det att kommissionens kontrollrapport meddelats skriftligt. Motsvarande tidsperiod är nu 24 månader. I syfte att hindra en korrigering måste medlemsstaten visa att kommissionen felbe-

dömt skadan för gemenskapens finansiella intressen. Ju längre tillbaka i tiden vi går, desto svårare är det att påvisa något sådant.

Finland anser att förskottet på 7 % bör bedömas utifrån erfarenheterna från strukturfonderna och att 7 % är lämpligt som maximibelopp på förskottet.

Enligt förslaget ska det första administrativa konstaterandet vara grund för rapportering av oegentligheter och, när det gäller garantifonden, även för beräkning av tidsfrister. Med ett första administrativt konstaterande avses i förordningen den första skriftliga bedömningen där en behörig myndighet på grundval av konkreta fakta sluter sig till att det föreligger en oegentlighet. Dokumentet med den skriftliga bedömningen kan också vara internt. I Finland är det däremot så att grunden för uppföljning av oegentligheter utgörs av ett administrativt beslut att driva in stödet, vilket fattas efter den administrativa utredningen av en konstaterad oegentlighet. Finland anser att denna praxis bör fortsätta även under den kommande finansieringsperioden.

Kommissionen föreslår ett nytt förfarande för fördelningen av det ekonomiska ansvaret mellan gemenskapen och medlemsstaterna när det gäller stöd som inte drivs in. Det är i och för sig bra att utredningen av indrivningen synnerligen snabbt kan avslutas visavi gemenskapen t.ex. efter programperiodens slut. Finland menar ändå att det föreslagna förfarandet och dess tidsfrister bör preciseras.

Finland anser att man i fråga om de nya fonderna bör övergå till ett normalt budgetår, eller åtminstone till ett budgetår som sträcker sig till slutet av oktober, i syfte att förenkla den mångdubbla uppföljningen och den tillhörande rapporteringen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Reformerna inom den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare genomfördes 2003 och 2004. De nu aktuella förslagen från kommissionen om förordningen om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden (KOM(2004) 490 slutlig); U 51/2004 rd; avser en reform av den andra pelaren, alltså politiken för landsbygdsutveckling. Den ska genomföras under nästa finansieringsperiod 2007—2013. Enligt kommissionens förslag börjar arbetet med program för landsbygdsutveckling på unionsnivå med strategiska riktlinjer som ska godkännas av rådet. Därefter lägger medlemsstaterna upp sina egna nationella strategier och efter dem program för landsbygdsutveckling i enlighet med sina strategiska val.

Syftet med reformen är att rikta om, befästa och förenkla den nuvarande politiken. Det nya i förslaget är det strategiska greppet. Meningen är att utarbeta ett europeiskt strategidokument om landsbygdsutveckling till grund för de nationella strategierna och programmen för landsbygdsutveckling. Det kopplade strategiska greppet ligger i linje med de allmänna principerna, den koncentrerade finansieringen och förbättrade effektiviteten som har lyfts fram också i EU:s strukturfondspolitik. Sambandet med förklaringarna från Lissabon och Göteborg är således uppenbart i strukturfondspolitiken och nu också i den gemensamma jordbrukspolitiken. Alla centrala politikområden i EU ska ha ett klart samband med insatserna för höjd konkurrenskraft, hållbar utveckling och territoriell sammanhållning. *Utskottet noterar att den politiska ambitionen att förstärka den territoriella sammanhållningen i sig kan vara till nytta för ett glest bebyggt land som Finland som ligger långt från de viktigaste marknadsområdena i Europa, om slutresultatet är att det sker en förskjutning från marknadsstöd som belönar områdena med de*

bästa produktionsvillkoren i EU mot landsbygdsutveckling i ett brett perspektiv.

Som ett led i hela det finansiella rambygget föreslår kommissionen att all landsbygdsutveckling ska finansieras från en och samma källa, dvs. den nya fonden för landsbygdsutveckling som ska upprättas genom förordningen om landsbygdsutveckling. I förordningen indelas åtgärderna enligt tre inriktningar. Den första omfattar utveckling av jord- och skogsbrukets konkurrenskraft. Hit hör t.ex. stöd till unga jordbrukare, förtidspensionering och investeringsstöd. Den andra omfattar miljö- och landsbygdsförbättrande åtgärder genom markanvändningsformer. Som exempel kan nämnas stöd för naturbettingade nackdelar, miljövårdersättningar och hektarstöd till Naturaområden samt stöd för beskogning av åkermark och annan mark. Den tredje inriktningen omfattar åtgärder för att diversifiera ekonomin och bra livskvalitet på landsbygden.

Utskottet anser att det i och för sig är bra att finansieringen av landsbygdsutveckling samlas i en enda fond. *Men samtidigt påpekar utskottet att kommissionens förslag inte är heltäckande. Det finns ingenting som talar för att en del av finansieringen genom gemenskapsinitiativet LEADER ska hänföras till sammanhållningspolitiken, utan utgångspunkten bör i linje med regeringens syn vara att den nya landsbygdsfonden omfattar LEADER-finansieringen i dess helhet.* För tillfället finns det 58 lokala aktionsgrupper på landsbygden hos oss. Av dem omfattas 25 av EU:s program för gemenskapsinitiativet LEADER. De övriga finansieras antingen över andra målprogram eller med rent nationella medel. *Enligt utskottets mening är det viktigt att den föreslagna förordningen gör det möjligt att fortsätta och utveckla samarbetet i nuvarande omfattning helt med LEADER-finansiering.*

Genom kommissionens förslag till rådets förordning om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitikens (KOM(2004) 489 slutlig; U 52/2004 rd; inrättas två fonder, Europeiska jordbruksfonden (EAGF) och Europeiska jordbruks-

fonden för landsbygdsutveckling (EAFRD). Den förstnämnda finansierar åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken och den senare åtgärderna inom ramen för politiken för landsbygdsutveckling.

Utskottet anser med stöd av utredning att det som förenar de två förslagen till förordningar är att de leder till ett allt mera komplicerat förvaltnings- och beslutssystem. *Också om den synpunkten förs fram i Finlands ställningstagande kräver utskottet att det föreslagna förvaltnings- och beslutssystemet görs tydligare. Inte minst kommissionens förslag till förordning om landsbygdsutveckling leder lätt till dubbla system i förvaltningen.* Enligt det sistnämnda inrättas ett utbetalande organ, samordnande organ och förvaltningsmyndigheter för landsbygdsutveckling. Relationerna mellan dem kommer att utgöra ett ännu mera komplicerat system än det nuvarande. En klarare och enklare beslutsprocess hänger också samman med vad som bestäms på olika nivåer. *För landsbygdsutvecklingens vidarekommande gäller det därför att särskilt bedöma om det är nödvändigt att så detaljerade beslut om den tredje inriktningen tas i Bryssel.* Var och en medlemsstat vet själv bäst vilket behovet av stöd för mikroföretag är. Därför bör besluten inom ramen för den tredje inriktningen fattas i medlemsstaterna och det kräver i sin tur att de behöriga artiklarna ändras.

I förslaget till finansieringsförordning nämns olika alternativ för att tillämpa mekanismen för budgetdisciplin. *Utskottet hänvisar till regeringens hållning och kräver att det alltid bör vara rådet och inte kommissionen som beslutar om eventuella nedskärningar i de direkta stöden för att Europeiska garantifonden för jordbruket ska kunna hålla sig inom sin nettoram.*

Med tanke på våra nationella mål är regeringens syn att resurserna för landsbygdsutvecklingspolitiken bör höjas med 10 procent mer än kommissionen föreslår absolut central, anser utskottet. Men i förhandlingarna gäller det också att räkna med att Finlands förslag inte blir godkänt. I den situationen är det viktigt att vi lyckas säkerställa grunderna för de nuvarande kompletterande åtgärderna och höga stödnivåerna. Fi-

nansieringen av de omfattande systemen för miljöstöd och stöd för naturbetingade nackdelar som fungerat väl under den nuvarande programperioden bör genomföras enligt nuvarande modell under den kommande programperioden. Utskottet hänvisar till regeringens ståndpunkt och kräver dessutom att också naturbetingade förhållanden (bl.a. kallt klimat och skördevolym) och ett områdes perifera läge, landsbygdskaraktär, glesa bebyggelse och avlägsenhet eller närhet från de viktigaste marknaderna i Europa vägs in vid fördelningen av medel för landsbygdsutveckling. Utskottet understryker att Finland är det enda landet i EU som bedriver primärproduktion inom jordbruk på så höga breddgrader. Den stora skillnaden kommer fram bl.a. i växtperiodens ogynnsamma längd.

Särskilda aspekter på förordningen om landsbygdsutveckling

Finansieringen av landsbygdsutveckling

I sin förordning om landsbygdsutveckling reserverar EU 88,75 miljarder euro för landsbygdsutveckling för hela perioden 2007—2013, men av denna summa är 31,3 miljarder euro vikt för områden som är stödberättigade under konvergensmålet. *Utskottet lyfter fram betydelsen av detta s.k. konvergensberoende för Finland. Det återverkar inte bara på landsbygdsutvecklingen utan också på miljöstöd och regionalpolitiska stöd.* I framtiden riktas mer stöd till de nya medlemsstaterna. Norra och östra Finland får nu medel via mål 1-programmet, men om de berörda områdena i framtiden inte längre kan betraktas som konvergensområden minskar de medel som Finland får för landsbygdsutveckling. Kommissionens förslag till finansiering av landsbygdsutvecklingen har i detta avseende beröringspunkter också med förslagen om strukturfonderna. Enligt utredning till utskottet är Finlands hållning till förslaget till allmän förordning om strukturfonderna att områdena i norra och östra Finland ska tas in som en särskild punkt under artikel 5 i förordningen. Artikel 5 tar upp konvergensmålet, som är det högsta i den nya områdesklassificeringen. *Utskottet anser precis som regeringen*

att den finansiering som tilldelats Finland för landsbygdsutveckling, inbegripet landsbygdsfinansiering enligt mål 1-programmet, ska bibehållas på minst nuvarande nivå också under den kommande perioden. De områden i norra och östra Finland som anges i anslutningsfördraget ska kunna dra nytta av de belopp som enligt artikel 70.1 i förordningen om landsbygdsutveckling anvisas för konvergensområden.

Stöd för naturbetingade nackdelar

I det föreslagna programmet för landsbygdsutveckling ingår en ny klassificering av områden med naturbetingade nackdelar. I en utredning till utskottet framhålls att Finland i likhet med andra gamla EU-länder måste lägga fram adekvata bevis för kommissionen för att stöd för naturbetingade nackdelar också i framtiden ska kunna betalas i hela landet. I Finland behövs nya kriterier inte minst i A- och B-stödområdena i södra Finland. Stödområde C avser bergsområden som får LFA-stöd och för dem är grunderna klara och tydliga. I detta område föreslås det högsta stödet vara detsamma som nu, alltså 250 euro per hektar. Övriga LFA-områden måste definieras på nytt. Stöd för naturbetingade nackdelar kan motiveras t.ex. med jordmånens produktivitet och ett svårt klimat. Om stödet för naturbetingade nackdelar kan motiveras och anses nationellt nödvändigt kan det vara också högre än nuvarande 250 euro per hektar. Men de överskjutande delarna måste betalas nationellt. Det är mycket viktigt att reglerna inte kräver att medlemsstaterna internt ska bestämma vilka områden som är gynnade eller missgynnade, för det skulle leda till att det i varje land skulle finnas områden som inte omfattas av fullt LFA-stöd. I dessa LFA-områden får det högsta stödet vara i snitt 150 euro per hektar, eller 100 euro lägre än enligt de nuvarande bestämmelserna. *Utskottet hänvisar till regeringens ståndpunkt och kräver att respektive land inte självt bedömer behovet av stöd för merkostnaderna för naturbetingade nackdelar och inkomstbortfall utan att ogynnsamheten bör jämföras utifrån medelvärdena för EU. Finland måste i sin helhet absolut omfattas av LFA-stöd och stödet från gemenskapen bör vara det*

högsta, dvs. i snitt 250 euro per hektar. Utskottet inskräpper att inga andra EU-länder bedriver jordbruk på Finlands breddgrader.

Stöd för miljövänligt jordbruk

Förslagen innebär i princip inga större förändringar i stöden för miljövänligt jordbruk. Det är möjligt att få stöd både för grundläggande åtgärder och djurs välfärd, kvalitetsarbete på gårdarna och speciella miljövårdsåtgärder. Stöden ska enligt förslagen i allt högre grad utgå från verkliga kostnader och inkomstbortfall. Ordet "incitament" ska inte längre användas för att bestämma stödets storlek. Men utskottet påpekar att incitamenten för tillfället spelar en stor roll inte minst för stöden till växtodlare. Incitamenten spelar dessutom en mycket viktig roll i Finland för att den nationella tilläggsdelen bygger på en flexibel användning av stöd för miljövänligt jordbruk. Det viktigaste är ändå att miljöskyddet i Finland urholkas om incitamentet slopas. Därför vill utskottet helst se att Finland understryker hur viktigt incitamentet är för miljöskyddet i hela vårt land, inte bara för vattenskyddet. *Utifrån det som sagts ovan kräver utskottet att incitamentet bibehålls i stödet för miljövänligt jordbruk och uppmärksammar dessutom att kommissionens förslag om uppföljnings- och utvärderingskriterier för utbetalning av miljöstöd är onödigt tunga.*

Stöd för miljövänligt skogsbruk

Utskottet konstaterar att kommissionen föreslår utvidgade stöd för miljövänligt skogsbruk. Det anser i likhet med regeringen att Finland inte bör godkänna konkurrenssnedvridande stödåtgärder som riktar sig till virkesproduktion och virkesdrivning i ekonomiskogar. Bland dem märks speciellt åtgärder inom ramen för inriktning 1, t.ex. för att höja skogens ekonomiska värde och öka mervärdet för jord- och skogsbruksproduktionen. Också beskogning av privatägda skogar bör bara kunna stödjas på miljöbetingade grunder och snabbväxande trädslag bör inte få tillåtas.

Diversifiering av ekonomin och bra livskvalitet på landsbygden (tredje prioriteringen inom landsbygdsutvecklingen)

Inriktningen omfattar åtgärder inom landsbygdsområden som helhet. Bland sådana viktiga åtgärder för landsbygdsutveckling som omfattar också annat än gårdsbruk märks diversifiering av näringsstrukturen på landsbygden, etablering av mikroföretag, turism, byaverksamhet, landskapsvård, kultur, handarbete och hantverk, grundläggande service på landsbygden, vattenförvaltning, produktutveckling och marknadsföring och utveckling av infrastrukturen. *Merparten av utvecklingsåtgärderna kan finansieras genom de nuvarande mål 1-programmen och programmet ALMA (område som inte omfattas av mål 1-program). Det bör ses till att de fortsatt får lika stort bidrag från EU.*

Utskottet framhåller vidare att den tredje prioriteringen och LEADER-metoden är särskilt viktiga för ett land som Finland med stor ytareal och gles bebyggelse. Av vår ytareal är bara 8 procent jordbruksmark och omkring 9 procent av befolkningen på landsbygden livnär sig på heltid eller deltid på jordbruk. Omstruktureringen av jordbruket har dessutom koncentrerat jordbruket regionalt så att de landsbygdsstöd som kanaliseras enbart via jordbruket inte längre når ut till en stor del av jordbrukshushållen i regionerna. Det behövs bredaste möjliga metodarsenal för att bevara de återstående gårdarna och ge dem andra utkomstmöjligheter vid sidan om inte minst i norra och östra Finland. *Utskottet konstaterar också i detta sammanhang att kommissionens kriterier för fördelningen av utvecklingsmedel måste justeras på grund av våra särförhållanden. I fördelningen gäller det att beakta naturförhållandena, områdenas perifera läge, landsbygdskaraktär, glesa bosättning och avlägsenhet och närbarhet från de viktigaste marknadsområdena i Europa.*

Utskottet uppmärksammar att politiken för landsbygdsutveckling enligt förslagen till Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europe-

iska socialfonden kan kompletteras med ERUF- och ESF-insatser till den del de omfattar innovativa eller konkurrensfrämjande element. Vad gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden ser utskottet det som särskilt viktigt att landsbygdsfinansiering kan riktas till diversifiering av landsbygdsnäringar (artikel 9 i förordningsförslaget). Det handlar om insatser för att förbättra närbarheten, snabba på utbyggnaden av ett kommunikationsnät och tjänster, ta fram nya näringar samt utveckla turismen och landsbygds-servicen och öka kontakterna mellan landsbygden och städerna. De är nödvändiga för att komplettera de begränsade åtgärderna genom landsbygdsfonden, för att värna kulturarvet på landsbygden, göra områdena attraktivare bl.a. som mål för gårds- och ekoturism och framför allt för att utveckla landsbygdsnäringarna på ett hållbart sätt.

Det är i alla fall landsbygdsutvecklingsfonden som har huvudansvaret för finansieringen av landsbygdsutvecklingsinsatserna. *Förslagen till förordningar om en landsbygdsutvecklingsfond och Europeiska regionala utvecklingsfonden måste avgränsas i förhållande till varandra för att undvika överlappningar. Därför är det viktigt att se till när programmen bereds att arbetsfördelningen och samordningen mellan fonderna fungerar.*

Utskottet påpekar att det för vår landsbygdsutveckling är väsentligt att vår nationella strategi införlivas i den regionalpolitiska redogörelsen (Statsrådets regionalpolitiska redogörelse 2004), den jordbrukspolitiska redogörelsen som är under arbete och det helt nyligen framlagda fjärde landsbygdspolitiska programmet. Tillammans utgör de ett ypperligt redskap för en samlad utveckling av såväl landsbygden som jordbruket. Programkonceptet har redan en befast ställning i vår nationella landsbygdspolitik och därmed har Finland en god utgångspunkt för att göra upp en nationell strategi. Det nödvändiga grundläggande arbetet är till stor del redan gjort.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet meddelar

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt i saken med tonvikt på övervägandena ovan.

Helsingfors den 12 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Sirkka-Liisa Anttila /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent
Risto Kuisma /sd
Lauri Kähkönen /sd

Esa Lahtela /sd
Minna Lintonen /sd
Eero Lämsä /cent (delvis)
Reijo Paajanen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent (delvis)
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.